

En tale mot krig

En 12 år gammel jente tar opp kampen for fred

Tekst:

Charlotte Aldebron

Illustrasjoner:

Jillian Aldebron og Clipart.com

Sist oppdatert: 15. november 2003

Her presenterer vi en av flere taler mot krig som den amerikanske jenta Charlotte Aldebron har holdt i løpet av det siste året. Charlotte er 12 år og går i syvende klasse ved Cunningham Middle School i Presque Isle, Maine (2002-2003). Charlotte har bodd i flere land i Afrika, Europa og Karibien, og opplevd mange forskjellige kulturer og levemåter. Hun vet hvor viktig det er ikke å være redd for å si sin mening om det som er galt og urettferdig. Charlotte ønsker fred og trygghet for alle verdens barn, og har gjort seg bemerket i USA ved sitt sterke engasjement.

Charlotte holdt denne talen på et fredsstevne i Augusta, hovedstaden i Maine, den 26. oktober 2002. Regnet høljete ned, men det var rundt 2700 mennesker tilstede som fikk høre Charlottes sterke appell for fred.

Moren til Charlotte, Jillian Aldebron, har personlig gitt oss tillatelse til å oversette og publisere talen her på Skoletorget, og det er også hun som har sendt oss bildene av datteren. Jillian Aldebron kan kontaktes på følgende adresse: aldebron@ainop.com

«Jeg har sagt ifra mange ganger siden den 11. september 2001. Den 12. februar 2002 skrev jeg et skole-essay om det amerikanske flagget hvor jeg sa at vi bryr oss mer om selve flagget enn å leve opp til de idealer det står for. Den 22. mars fortalte jeg staben til senator Snowe at dere voksne er hyklere fordi dere sier til oss barn at vi skal løse problemer med ord, mens dere dreper mennesker i Afghanistan. Den 28. mars sa jeg det samme direkte til senator Collins. Hun fortalte meg at siden vi invaderte Afghanistan kan nå små jenter gå på skolen og lære å lese. Litt av et valg: lær å lese, eller ha en mor og en far!

Den 3. april publiserte nettstedet CommonDreams flagg-essayet mitt. Det fikk mye oppmerksomhet og ble trykket opp og lest på radioen. Jeg fikk 800 e-poster. Jeg ble overrasket over denne responsen, for jeg hadde begynt å tro at det å løse problemer ved å snakke sammen var noe barna måtte ta seg av alene, og at de voksne bare kunne slåss så mye de ville – akkurat slik voksne kan drikke og banne, men ikke barn. Den 12. mai talte jeg ved Fredsstevnet i Bath. Den 20. mai talte jeg til Chellie Pingree og Tom Daschle. Jeg hadde en mistanke om at Tom Daschle ikke fulgte med, for han hadde et fjernt uttrykk i øynene mens han stakk essayet mitt i lommen, ulest. Den 22. juni talte jeg ved årsmøtet til Maine Green Uavhengige Parti. Nå er det 26. oktober, og jeg holder enda en tale. Det er et veldig dårlig tegn, for det betyr at det ikke er fred – vi har faktisk tenkt å drepe enda flere mennesker. Vel, jeg begynner å bli ganske kvalm av å høre min egen stemme! HALLO! – er det noen der ute som hører!!

Jeg antar at stemmen min er for liten til å ha noen betydning. Så denne gangen vil jeg legge til stemmene til flere barn, så kanskje vi blir sterke nok tilsammen. Barn som Ali, som var tre år gammel da vi drepte faren hans i Gulfkrigen. Ali skrapte av jord på farens grav hver eneste dag i tre år, mens han ropte til ham: «det er i orden pappa, du kan komme ut nå, mennene som

la deg her har dratt sin vei.» Og Luay som var 11 år og glad fordi han slapp å gå på skolen og slapp å gjøre lekser. Han la seg og sto opp når han hadde lyst. Men idag har han ingen utdanning, og han kan fremdeles høre eksplosjonene inne i sitt eget hode.

Og barna i Basra, i Syd-Irak, som leker i støvet idag mens luftvernsirenene uler rundt dem fordi vi fortsetter å slippe bomber. Og alle barna i Irak som aldri vil vokse opp fordi de har fått leukemi og kreft av det utarmede uranet i rakettenes våre – og de kan ikke få medisiner eller strålebehandling fordi vi ikke lar landet deres få det [Irak har vært under handelsboikott av verdenssamfunnet, ledet av bl.a. USA, siden den første Gulfkrigen, *Skoletorget's kommentar*]. Jeg kan ikke navnet til alle disse barna.

Kan dere høre stemmene våre nå? Jeg vil legge til ti år gamle Mohibollah i Afghanistan, som var ute og samlet ved til familien da han fant en av disse fargeglade klasebombene, den hadde fallskjerm og var på størrelse med en brusboks. Hvilket barn kunne vel motstå den? Han endte opp med opprevet kjøtt der hvor hans venstre hånd pleide å sitte.

President George W. Bush har bedt alle amerikanske barn om å gi en dollar hver til de afghanske barna. Her er min dollar: stemmen til 6 år gamle Paliko som ble båret til sykehuset mens hun fremdeles hadde på seg finkjolen fra bryllupet som vi bombet i to timer – og drepte hele familien hennes – ved et uhell. Og to år gamle Alia, som ble gravd ut fra den knuste steinen som drepte familien hennes da vi sprengte huset deres – igjen ved et uhell. Etterpå sa våre soldater at de var lei for det. Seg imellom kaller de afghanerne for rag heads. Slik jeg sa det i flagg-essayet mitt er vi flinkere til å bry oss om symboler enn om levende mennesker.

Kan dere høre oss nå? Myndighetene våre betaler for et skoleteater i Afghanistan som lærer barna å sloss med penn og papir istedenfor pistoler, og sier at de må «bli del av den utdannede verdenskulturen». De kaller det Det Mobile MiniSirkuset for Barn. Utøverne er foreldreløse barn som bor like nord for Kabul, på et barnehjem fylt med 2000 ofre for våre luftangrep, vår grådighet, vårt behag. Når skal vi bli en del av den utdannede verdenskulturen?

Kanskje dere vil høre stemmene fra palestinske barn: Sami, som ble skutt i hodet av en israelsk soldat dagen før han fylte tolv år; ti år gamle Riham, hun ble drept i skolegården av en israelsk tanks; og fjorten år gamle Faris, som ba sin åtte år gamle bror Abdel om å holde seg hjemme mens han gikk for å handle dagligvarer. Abdel nektet og fikk dermed se at tanksen skjøt og drepte broren på gaten. Og de seks Matar-barna – mellom to måneder og sytten år – som alle ble drept da en israelsk pilot, som fløy et amerikanskbygd fly, slapp en ett-tonns bombe på hjemmet deres. Piloten var sent av Israels statsminister Ariel Sharon, som vår president kaller en fredens mann.

Kan dere høre oss nå? Hva med stemmene fra israelske barn? Hva med stemmene til fjorten år gamle Raaya og to år gamle Hemda, drept sammen med sine foreldre av en palestinsk selvmordsbomber da de gikk ut for å spise pizza; ni måneder gamle Avia, drept av palestinere som skjøt og kastet granater på biler; og de tolv tenåringene som ble drept av en selvmordsbomber på en nattklubb. Kan dere høre oss nå?

Hvor mange flere barn må lide eller dø før dere hører oss? Ikke vondt ment, men jeg ønsker virkelig ikke å måtte holde en eneste fredstale igjen noensinne!»

Filosofiske spørsmål

1. Charlotte har bodd i mange forskjellige land. Hadde hun kunnet holde denne talen om hun

hadde bodd i USA hele livet? Hvis ikke: betyr dette at vi må bli kjent med forskjellige kulturer for å kunne forstå hvorfor det er viktig å unngå krig? Eller betyr det at vi må bli kjent med en kultur hvor det har vært krig for å forstå hvor ille konsekvensene av en krig kan være? Er det mulig å forstå alvoret av det Charlotte sier om man ikke har opplevd noe av det hun har opplevd?

2. Hva er det Charlotte kritiserer i denne talen:

- amerikansk politikk?
- at det er krig i verden?
- at verdens ledere ikke klarer å løse problemer gjennom dialog?
- at barns kår i verden idag er så dårlig?
- at menneskeverdet ikke blir respektert?
- andre ting?

Er du enig i kritikken? Hva mener hun kan gjøres for å bedre på forholdene? Tror du det er lett å endre på forholdene? Synes du at den som kritiserer noe(n) også bør ha et svar på hva som kan gjøres bedre, eller er det greit å protestere selv om man ikke har noen svar?

3. Tror du Charlotte synes det er gøy med all oppmerksomheten hun får? Eller ønsker hun kun at det hun sier og skriver skal føre til forandringer i verden? Hvordan skal vi unngå oppmerksomhet rundt vår egen person samtidig som vi står frem for tusenvis av mennesker med et budskap? Er det mulig skille budskapet fra den som fremsetter budskapet?
4. Charlotte forteller at de som bestemmer ikke vil høre på henne, og at det er derfor hun må holde så mange fredstaler. Men hvorfor vil ikke politikerne høre på henne? Fordi hun er et barn? Hadde det hjulpet om hun var eldre? (Eller er det kanskje flere som lytter til henne nettopp fordi hun er et barn?) Eller er det fordi politikerne tenker at hun ikke har noen makt som hun kan presse dem med, derfor er det ikke så farlig hva hun sier? Tror dere de ville ha hørt på henne hvis de visste at hun hadde mange med seg?

Synes dere at verdens ledere burde lytte mer til barns stemmer, og ikke bare lytte, men også gjøre slik som barna sier at man burde gjøre? Vet barn bedre enn voksne hva som er viktig og hva som bør gjøres for å få en bedre verden? (Hvis barn vet bedre enn voksne: betyr det at vi blir dummere med årene?)

Tror dere at det har noe å si at Charlotte våger å si ifra på denne måten? Hadde det hjulpet mer om flere gjorde det samme?

5. Charlotte sier hun hadde begynt å tro at «det å løse problemer ved å snakke sammen var noe barn måtte ta seg av alene, og at voksne bare kunne slåss så mye de ville». Slåss barn mindre enn voksne? Hadde det vært rimelig å anta at voksne slåss mindre enn barn?
6. Hvorfor kriger de voksne istedenfor å snakke sammen? Når er det enklere å ty til slagsmål og våpen enn å snakke sammen? Hva er det som gjør at det er så vanskelig å snakke sammen noen ganger? Kan absolutt alle konflikter og problemer løses ved å snakke sammen eller er det noen ganger slagsmål, våpen og krig er eneste løsning?
7. Hvilke egenskaper må vi ha for å klare å løse konflikter gjennom å snakke sammen? Er det nødvendig å:

- lytte til hverandre?
- overse andres feil?
- se våre egne feil?
- alltid bli enig med motparten?
- respektere hverandre uansett hva motparten sier eller gjør?
- være venner uansett hva som skjer?
- like hverandre uansett hva som skjer?
- vite hva vi selv vil?
- vite hva den andre vil?
- ha tillit til at motparten alltid snakker sant?
- kunne se hverandre i øynene?
- legge våre egne interesser til side?
- kjempe for det vi tror på – uansett?
- kunne sette oss inn i den andres situasjon?

Er alle disse egenskapene like viktige? Er det noen vi kunne klart oss uten? Er det noen du ville hatt med i tillegg?

8. Er det galt av voksne å be barn om å gjøre ting som de selv ikke klarer å gjennomføre? Eller burde de voksne ta seg sammen og vise barna at det er mulig å gjennomføre det de ber barna om å gjøre? Kan vi forlange at alle som snakker om høye idealer også klarer å leve i overensstemmelse med disse idealene? Eller må vi bytte ut idealene våre om vi ikke klarer å følge dem selv?
9. Er det viktigere å passe på at barn får gode levevilkår enn at voksne får det? I tilfelle hvorfor?
10. De barna Charlotte nevner hadde det ikke bare vondt mens landet deres var i krig – de hadde det vondt også etterpå, enten fordi de hadde vonde minner, fordi de hadde mistet familiemedlemmer – eller fordi seierherrene har villet «straffe» landet deres ved å nekte det å skaffe seg mat, medisiner osv.

Skal vi forstå dette slik at en krig egentlig ikke er over selv om man har lagt ned våpnene? Eller betyr det bare at det tar litt tid før sårene etter krigen gror? Når er en krig over? Hvilket av de følgende kriterier vil du si er best:

- at ingen lenger blir drept?
- at ingen lenger er redde?
- at det er en tydelig seierherre?
- at det ikke lenger er noen som har vonde drømmer om krig?
- at samfunnet fungerer som vanlig igjen?
- at alle føler at de blir rettferdig behandlet?
- at resten av verden anerkjenner landet som ble angrepet?
- at det landet som har gått til krig ber om unnskyldning?

Kan det bli fred i hele verden hvis alle mennesker klarer å finne frem til løsninger ved å snakke sammen? Er dette mulig eller er dette en umulig og urealistisk drøm?

11. Den amerikanske forfatteren og oppfinneren Benjamin Franklin (1706-1790) skrev engang

i et brev til en amerikansk patriot at «det ble aldri ført en god krig eller sluttet en dårlig fred» (there never was a good war or a bad peace). Hva kan han ha ment med det? Mente han å si at det alltid er galt å gå til krig – selv mot et land som synes å være en trussel enten mot sine egne innbyggere eller andre nasjoner (eller er et slikt land allerede i en slags krig allikevel)? Og motsatt: ville det vært riktig av et land å slutte fred med et annet land, selv når vilkårene er urettferdige? Ville det ikke i såfall bety at Norge burde ha sluttet fred med Tyskland under den annen verdenskrig – på deres betingelser?

12.Hva synes dere vi bør gjøre med stater og nasjoner som er en trussel mot andres fred?

13.Er det alltid galt å ta livet av et menneske?